

Krman Dániel evangélikus püspök - vértanú [1]

Groups audience:

[Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára](#) [2]

Születésének idejét nehéz meghatározni. Egyes adatok szerint 1662, mások szerint 1663 a születési éve. Atyja Dániel, Turolukán (ma Miava városrésze) volt lelkész, anyja Masnicius Anna. Hét testvére volt.

Életirója Schmal beszéli, hogy anyja a lakóhelyéhez közelgő tatárok elől menekülve, a msennei (Nagysziklás) paplakban hozta életre fiát. Erről halála előtt készült síriratában ő maga is megemlékezik, midőn így ír: „Natus in exilio, denatus in exilioque.” (Számkivetésben születtem, számkivetésben haltam is meg)

Gyermekkora válságos időkben telt, mivel általánosak voltak ekkor a vallási villongások, politikai üldözések.

Gondos szülei már zsenge gyermekkorában elkezdték lelkét művelni: a tanulást Szobotiston (Ószombat) kezdte, majd Illaván (Ilava) folytatta. Felsőbb tudományokat hallgatni Boroszlót látogatta meg, ahonnan Lipcsébe költözött. Végül fölkereste a reformáció bölcsőjét, Wittenberget, ahol dicséretesen "disputált a lelkészek hivatásáról."

1684-ben már Illaván volt tanár, ahol nagy buzgalommal kezdte oktatni a rábízott ifjúságot.

Itt kénytelen volt alig kezdett pályáját még 1684 vége felé félbeszakítani. A magyar kamara ugyanis az illavai uradalmat azért, mert Osztrosith Mihály báró Thököly párthíve volt, nem csak elkobozta, de az ottani evangélikusokat is sújtotta. Ekkor szüleihez menekült Bukócra, hol akkor ők is mint száműzöttek időztek. Bukócról Trencsénbe ment. Félévi bujdosás után még 1684-ben Mosócra került iskolaigazgatónak.

Amikor betegségetől megtört atyja nem tudta tovább folytatni lelkészi hivatalát, helyébe fiát hívták meg Turolukára. Bártfán 1687-ben avatták föl a lelkészi hivatalra. Az üldöztetések miatt nejét és vagyonát Trencsénbe küldte, maga pedig Bukócra ment, hogy ott várja be a dolog kimenetelét. A Haditanács 1688-ban biztosító levelet adott ki, így visszahívta családját Trencsénből, és újra átköltözött Turolukára. 1690-ben a sokat zaklatott miavai egyház hívta meg lelkészének.

1695-ben a csejtei uradalomnak a Nádasdyakat illető részét a királyi kincstár gróf Erdődy Kristóf Antalnak adományozta. Miava is, mivel ehhez az uradalomhoz tartozott, az új földesúr tulajdonába került, aki arra törekedett, hogy Krmant eltávolítván, helyébe pápista papot helyezzen Miavára. 1698-ban erőszakhoz nyúlt: a csejtei plébánost küldte ki Miavára, hogy az evangélikus templomot elvegyék. A völgyekben szerte szét lakó nép azonban összesereglett és a hívatlan vendégeket elkergette. A miavaiakat mint lázadókat vádolták be Lipót király előtt. A döntés így szólt: az izgatók megbüntetendők, a lelkész száműzendő. A templomot 1699. április 17-én erőszakkal elvették, Krmant - minden kihallgatás nélkül - Csejte várába fogságra hurcolták.

A fogságban szövetkezett Miksics János börtönőrrel, és parasztruhába öltözve sikerült elmenekülnie.

Miavára ment, ahol három napig tartózkodott. Először Sziléziában, majd Lausitzban (Németország), rövid idő múlva pedig Drezdában talált menedéket. 6 év bujdosás után Zsolnára került lelkésznek. 1706-ban a biccsei egyházkerület püspökké választotta. [1]

Zsolnai tartózkodása idejére esik a Rákóczi szabadságharc. 1707-ben a szövetséges rendek a császári erők ellen önkéntesek toborzására felhívást intéztek. A frissen jelentkezett önkéntesek számára a szepességi evangélikus Czelder Orbán nyolc új hadizászló megáldását kérte Krmantól, amit meg is kapott. Krman latin nyelvű beszéde megmaradt, ami egyértelműen mutatja Rákóczi-párti állásfoglalását. Beszédében elmondta: "Jézus Krisztus, a legyőzhetetlen, a győző, Izrael őrizője cselekedje meg, hogy e zászlókból sok jó származzék a megnyomorított Magyarországra, amely valamikor az országok díszje, a kereszténység védőbástyája és a földi paradicsom volt." [2]

A zászlószentelés után Rákóczi Ferenc XII. Károly svéd királyhoz küldte. Útjának fő célja volt segínyt kérni az eperjesi kollégium számára, melynek alapítványait a jezsuiták elrabolták. A király a főiskola részére 20 000, Krmannak pedig 1000 tallért adományozott. Visszatérése után nem sokkal a szabadságharc elbukott, a zsolnai templom ismét katolikus kézre jutott, így megint Miavára került.

Élete 1729-ben ismét tragédiába torkollott: egy morvaországból érkező katolikust Mlinárics Vencelt (Václav Mlynáříč) evangélikus hitre térített. Mivel Krman nem volt hajlandó a katonaság kivezénylése ellenére Mlináricsot átadni, a Helytartótanács a város feldúlásával fenyegetett. A nagyszámú katonaság jelenlététől Krman megijedett, szolgája szűrőbe burkolózva, kertye hátulsó ajtaján át éjjel elfutott a paplakból és a felső írtványokra menekült. Ezalatt a katonaság a paplakba vonult, és ott mindent elpusztított, összetört, feldúlt, széthurcolt, feleségét bántalmazta.

Rejtőzködése alatt aláírás nélküli levelet kapott: „Főtisztelendő úr! ő csász. kir. fölsége parancsára történt, a mi történt. Minthogy pedig neki, mint mindnyájunk legkegyelmesebb urának, mindnyájan alázatosan engedelmeskedni tartozunk: mihelyt ön e levelet veszi, jöjjön azonnal Pozsonyba. Ha vonakodnék ön, a legelrejtettebb zugokból is kivonják és elviszik önt. Azt az ördögtől megszállt embert is el kell hozni, és jöjjön még legalább hat eskütt ember. Mi ha megtörténik, könnyen lehet bocsánatot nyerni és Mijava feldúlását elhárítani."

Miután Krman e levelet kapta, hat esküdtet vett maga mellé, és útnak indult Pozsony felé. Alig érkezett meg, máris elfogták és a pozsonyi várban börtönbe vetették.

Ügyében 1731. január 8-án neveztek ki rendkívüli Ítélszéket. A felsorolt vádak alapján a királyi ügyész mint lázítót, gyilkost, fölségsértőt és istenkáromlót halálra ítéltetni kérte. A kinevezett Ítélszék a következő ítéletet terjesztette fel III. Károly királyhoz: a vádlott a neki tulajdonított némely bűnökért önkényes büntetéssel, másokért „vesszőzéssel", s ismét másokért „botozással" volna büntetendő: de részint azért, nehogy kiszabadulván, nyugtalan természeténél fogva ismét zenebonát támaszthasson, részint nagy kora miatt „holtig tartó fogságra ítéltetik." Az ítéletet a Helytartótanács 1731. június 12-én megerősítette.

Az ítélet enyhítésért a porosz király, Frigyes Vilmos közbenjárását is kérték, aki írt is a bécsi követnek, sajnos eredménytelenül.

1740. szeptember 17-én, midőn végórája közeledett, két jezsuita jelent meg börtönében, akik még utolsó kísérletet akartak tenni, hogy hitében megtántorítván, a római egyházba térésre rábírják. A már tehetetlenné vált öregnek szájába erővel tömték be a megszentelt ostyát. Ő azonban nem nyelte le, hanem azt szájában tartva kiadta lelkét. Halála után azt terjesztették, hogy haldoklása közben pápistává lett.

A pozsonyi római katolikus templomok egyikében nagy ünnepéllyel temették el, valamint díszes

sírkövet is állítottak emlékezetére.

Jelentős irodalmi munkássága is. Néhány műve, a teljesség igénye nélkül:

- 1722-ben Halléban megjelenik Bél Mátyás és Krmann Dániel átdolgozásában a szlovákok által használt ócseh nyelvű kralici biblia
- Agenda Ecclesiastica Slavonica-jának 1734-ben való megjelenéséig nyomtatott tót evangélikus agenda nem volt
- Ő írta "Az élet könyve" c. művet, mely temetési prédikációkat tartalmaz
- A három Krmann száműzetése c. önéletrajza csak kéziratban maradt fent. [2]

Forrás:

[1] https://library.hungaricana.hu/hu/view/EvangelikusMonografiak_054/?pg=14... [3]

Fabó András szerk.: Rajzok a magyar protestantismus történelméből. Pest 1868. 141-163.

Krman Dániel, az evang. egyház egyik vértanúja a múlt századból. Szeberényi Lajos, pozsonyi ágost. vall. evang. paptól

[2] https://hu.wikipedia.org/wiki/Krman_D%C3%A1niel [4]

Fotók:

<http://www.uszz.sk/sk//poceta-danielovi-krmanovi-alebo-ako-krajan-objav...> [5]

http://www.stepnyvfk.sk/fotky38376/fotos/_vyr_5074Obrazok--920.jpg [6]

https://www.mutargy.com/uploaded_auction_products/full_size/1294/5001402... [7]

Csatolt állományok:

 [Krman szózata a szlovák kuruc katonákhoz és imája Rákócziért és Magyarországért](#) [8]

Kategória:

[Képi ábrázolások](#) [9]

Index fotó:

Rövid leírás:

"Krman Dániel is magasan tűnt ki kornak társai fölött; a vihar őt is leghamarább és legerősebben érte; de inség és nyomor, ígéreték és börtön daczára meg nem törhette. Az utókor bizvást fölmutathatja ez erős lelkű vértanút az uj nemzedéknek követendő például." [1]

Engedélyezés a főoldalra:

Engedélyezve

Település:

[Miava](#) [10]

Ábrázolt személy, vagy objektum megnevezése:

Krman Dániel (Nagysziklás 1663. augusztus 28. – Pozsony 1740. szeptember 17.)

Örökség fotók:

Itinerarium

CESTOVNÝ DENNÍK

Daniel K RMAN

TATRAN
MC MLXXXIV

2017. Copyright - MNL

Forrás webcím: http://reformacio.mnl.gov.hu/orokseg/krman_daniel_evangelikus_puspok_vertanu

Hivatkozások

- [1] http://reformacio.mnl.gov.hu/orokseg/krman_daniel_evangelikus_puspok_vertanu
- [2] <http://reformacio.mnl.gov.hu/ol>
- [3] https://library.hungaricana.hu/hu/view/EvangelikusMonografiak_054/?pg=148&layout=s
- [4] https://hu.wikipedia.org/wiki/Krman_D%C3%A1niel
- [5] <http://www.uszz.sk/sk/pocta-danielovi-krmanovi-alebo-ako-krajania-objavuju-slovenske-stopy-na-ukrajine/>
- [6] http://www.stepnyvlk.sk/fotky38376/fotos/_vyr_5074Obrazok--920.jpg
- [7] https://www.mutargy.com/uploaded_auction_products/full_size/1294/5001402260_1.jpg
- [8] http://reformacio.mnl.gov.hu/sites/default/files/csatolmanyok/evangelikuselet_1953_pages127_127.pdf
- [9] http://reformacio.mnl.gov.hu/epitett_orokseg/kepi_abrazolasok
- [10] <http://reformacio.mnl.gov.hu/telepulesek/miava>